

KRAJSKÝ
PAMIATKOVÝ ÚRAD
TRNAVA

Naše číslo: KPUTT-2020/6265-2/19821/ZEL

Vybavuje/linka: Mgr. Zelina/033 24 52 823

Trnava: 10. 3. 2020

VEC

Senica – letohrádok tzv. „Sokolovňa“, parc. č. 94, v k. ú. Senica, evidovaný v Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR pod číslom 12085/1

Odborné vyjadrenie k zmenám v projektovej dokumentácii a postupu realizácie reštaurátorských prác na fasádach objektu stavby: Sokolovňa – Rekonštrukcia objektu

Krajský pamiatkový úrad Trnava (ďalej len „KPÚ Trnava“), ktorý je podľa § 11 odseku 1 zákona číslo 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov (ďalej len „pamiatkový zákon“) vecne príslušným správnym orgánom a podľa § 9 odseku 5 pamiatkového zákona miestne príslušným správnym orgánom na úseku ochrany pamiatkového fondu, na základe žiadosti vlastníka Mesta Senica, Štefánikova 1408/56, 905 25 Senica o vyjadrenie k zmenám v projektovej dokumentácii a postupu realizácie reštaurátorských prác na fasádach objektu stavby: Sokolovňa – Rekonštrukcia objektu, vydáva toto

odborné vyjadrenie

V priebehu realizácie obnovy národnej kultúrnej pamiatky (ďalej len „kultúrna pamiatka“) letohrádok v Senici došlo k novým skutočnostiam, ktoré neboli predpokladané pri príprave projektovej dokumentácie. Hoci v predstihu prebehli pamiatkové výskumy (architektonicko-historický i reštaurátorský), nebolo možné objekt dôkladne preskúmať, nakoľko budova bola v tomto období intenzívne využívaná viacerými subjektmi a dokonalý prieskum objektu si vyžaduje využitie deštruktívnych metód sondáže a sprístupnenie všetkých priestorov, čo v danom období nebolo možné zabezpečiť. Zároveň pri obnove kultúrnej pamiatky nie je nikdy možné vylúčiť nepredvídané skutočnosti a nálezy. Hlavným problémom letohrádku v Senici je najmä množstvo utilitárnych zásahov, ktoré znehodnotili historický charakter objektu a pozmenili jeho exteriérový výraz. Množstvo problémov spôsobila celoplošná aplikácia brizolitových cementových omietok v celom rozsahu fasád v 80. rokoch 20. storočia. Fyzikálne vlastnosti týchto omietok majú deštruktívny vplyv na historické stavebné konštrukcie a vrstvy omietok a náterov. Skutočný stav konštrukcií a omietok bolo možné zistiť až po vykonaní plošného odkryvu prostredníctvom celoplošného odstránenia cementových fasádnych omietok. Po vykonaní odkryvu sa zistil zlý technický stav slohových omietok. Negatívne skutočnosti boli zistené aj po odkryve častí fasád s pôvodne reznou tehlovou úpravou. Pôvodný návrh na reštaurovanie počítal s konsolidáciou líc tehál (lokálne dopĺňanie a konzervácia slohovej substancie). V priebehu obnovy sa ukázalo, že líca tehál sú v prevažnom rozsahu znehodnotené, jednak osekávaním pri aplikácii brizolitových omietok a taktiež vplyvom negatívnych fyzikálnych vlastností cementových omietok. Novo zistené skutočnosti a nálezy

(intaktne dochovaná slohová úprava fasád v rozsahu hlavného exteriérového schodiska pri neskorších úpravách vťahnutá do interiéru, intaktne dochovaná úprava bočnej západnej fasády prekrytá sekundárnou prístavbou miestnosti k veži) si vyžiadali vykonanie doplňujúceho reštaurátorského výskumu počas obnovy so zmenami návrhu na reštaurovanie. Najzásadnejšia zmena sa dotkla úpravy fasád s režným tehlovým murivom. Tu bol potrebné počkať až na ukončenie plošného odkryvu fasád vrátane všetkých fasád veže (cca jeden a pol mesiaca) a až po obnažení slohových líc murív bolo možné zhodnotiť celkový technický stav a hľadať alternatívne riešenie úpravy fasád. Na základe doplňujúceho reštaurátorského výskumu bola zvolená alternatíva, kedy na pôvodnom líci fasád bude vytvorený tehlový obklad z rezaných tehál, čo však zároveň vyvoláva zmenu vzťahu líca týchto fasád k štukovým prvkom. Vzhľadom k tomu, že pri realizácii tehlového obkladu a taktiež všetkých exteriérových omietok je nutné používať vápenné malty a omietky, KPÚ Trnava požadoval, aby sa pozastavila realizácia fasád v zimnom období, nakoľko aplikácia vápenných technológií si vyžaduje stabilné teploty nad 5 stupňov Celzia (cez deň aj v noci). Pri nižších teplotách dochádza k nedostatočnej karbonizácii vápenej zložky, čo by malo za následok poruchy omietok a nedostatočnú súdržnosť mált. Vzhľadom k potrebe vykonania doplňujúceho reštaurátorského výskumu i z dôvodu, že by vápenné materiály boli aplikované v nevhodných klimatických podmienkach neskorej jesene a zimy, je potrebné, aby ukončenie obnovy fasád prebehlo najmä v jarnom období. Do dnešného dňa sa podarilo uskutočniť plošné odstránenie sekundárnych cementových omietok z fasád a počas týždňov z vyššími teplotami sa podarilo zrealizovať cca 60% pasívnych plôch fasád s novými vápennými omietkami.

Počas obnovy strechy objektu bolo zistené, že v záujme zachovania slohovej konštrukcie krovu bude zo statických dôvodov potrebné zmeniť kladenie pálenej krytiny z dvojitého na kladenie v jednej vrstve.

Na celom objekte letohrádku sa nezachovali žiadne slohové okenné výplne, s výnimkou okenných výplní na arkieri západného rizalitu hlavnej fasády. Tieto jediné slohové výplne zostanú zachované na mieste a budú umelecko-remeselne obnovené. Na základe dobových fotografií bolo zistené, že na objekte bolo použitých viacero typov výplní (čo sa týka, konštrukcie, členenia i spôsobu uzatvárania). Na základe zachovaných slohových výplní, ktoré boli v rámci objektu atypické, nebolo možné vytvoriť rekonštrukčné kópie okien, ale okná je možné rekonštruovať iba náznakovo na základe dobových analógií. Z dôvodu zjednodušenia výroby okien a spôsobu ich zatvárania bolo zvolené jednotné riešenie so stredovým stĺpikom. Z hľadiska metodiky odlíšenia okenných otvorov, ktoré nie sú doložené ikonografickým materiálom, resp. vznikli v 2. polovici 20. storočia, bol zvolený spôsob nahradenia dvojitého okna jednoduchými (iná farebná úprava v interiéru a iná v exteriéri), ktoré sú ale z dôvodu architektonického pôsobenia členením zjednotené s oknami v slohových polohách.

Z dôvodu eliminácie príliš technického výrazu sklenených zábradlí v hlavnom pohľade na objekt boli tieto po dohode s investorom zmenené za subtilné kované zábradlia s povrchovou úpravou kováčska čierna.

KRAJSKÝ PAMIATKOVÝ ÚRAD
TRNAVA
Cukrová 1
917 01 TRNAVA

Ing. arch. Gabriela Kvetanová
riaditeľka
Krajského pamiatkového úradu Trnava

Doručuje sa:
Mesto Senica, Štefánikova 1408/56, 905 25 Senica